

دواخس آجا - آبان ماه ۱۳۹۷

نخستین همایش ملی واکاوی تهدیدهای نوپدید دفاعی - نظامی

تاثیر تهدیدات امنیت زیست محیطی بر امنیت ملی ایران

مجدد موجودی*، مهدی ابراهیمان

تهدیدات اگروتورویسم در کشور

چکیده

بیوتورویسم به عنوان یک تهدید زیست محیطی در صورت وقوع می‌تواند ضمن به خطر انداختن امنیت ملی کشور تبدیل به بحرانی ملی شود. با توجه به موقعیت جغرافیایی کشورمان و نیز حضور قدرتهایی نظیر آمریکا و رژیم صهیونیستی در اطراف ما، آسیب پذیری کشور در سطح ملی مانند مرزها و مناطق قومی همچنین عدم توانایی برخی دولت‌های همسایه در اعمال حاکمیت بر تمام قلمرو خود، ترورویسم را به یک دغدغه مهم برای جمهوری اسلامی تبدیل کرده است. در فرضیه نوشتار پیش فرضیه به نظر میرسد بین امنیت زیست محیطی و امنیت ملی کشور رابطه مستقیم وجوددارد بین میزان آمادگی دولت و جامعه با اثرات تهدیدات بیوتورویسم رابطه معکوس وجود دارد. یافتههای ما حاکی از آن است که عدم برنامه ریزی و آمادگی حکومت و جامعه در برابر یک اقدام بیوتورویستی کلیه ابعاد سیاسی، اجتماعی، اقتصادی کشور را تحت تأثیرقرار داده و باعث ایجاد فاجعههای عظیم میشود.

مقدمه

امنیت زیست محیطی

بحث محیط زیست و مسائل زیست محیطی ارتباط مستقیم با حیات و زندگی جمعی انسان دارد؛ زیرا هر نوع عارضه و اثر منفی بر محیط زیست، اثر زیان بار بر حیات انسانی دارد بدون شک، محیط زیست با جستارهای توسعه و امنیت واحدهای سیاسی نسبت مستقیم داشته است به گونه‌ای که هرگونه اختلال در کارکرد عناصر سازنده زیست بوم ها و زیست کره، زیست و مدنیت بشر را تهدید میکند. (کاپوایی را،، ۱۳۹۰:۸۶)
مباحث زیست محیطی در نیمه قرن دوم بیست مسیر رشد و تکامل تئوریک خود را گذرانند و در اواخر قرن وارد فرآیندهای عملی جوامع غربی شده و در حوزه های سیاسی و سیاستگذاری حضور پیدا کردند، ورود این مباحث به حوزه مباحث امنیتی اندکی با تأخیر صورت گرفت و با ظهور مکتب انتقادی و طرح مسائل امنیت زیست محیطی از سوی اندیشمندان این مکتب، به ویژه باری بوزان، این روند شکل گرفته و مورد توجه نهادهای مرتبط در بخش نظری، مطالعاتی، سیاستگذاری و اجرایی قرار گرفت. (لطفی و همکاران،۱۳۹۰:۱۳۱)
توانمندی انسان در حفظ و سیانت فضای زندگی خود یا در ویرانگری چشم اندازهای آن بیانگر این واقعیت است که انسان عامل ساخت ها، ویرانگری ها، ترکیب و اختلال در قلمروهای زیستی میباشد.

امنیت زیست محیطی

بحث محیط زیست و مسائل زیست محیطی ارتباط مستقیم با حیات و زندگی جمعی انسان دارد؛ زیرا هر نوع عارضه و اثر منفی بر محیط زیست، اثر زیان بار بر حیات انسانی دارد ،بدون شک، محیط زیست با جستارهای توسعه و امنیت واحدهای سیاسی نسبت مستقیم داشته است به گونه‌ای که هرگونه اختلال در کارکرد عناصر سازنده زیست بوم ها و زیست کره، زیست و مدنیت بشر را تهدید میکند. (کاپوایی را،، ۱۳۹۰:۸۶)
مباحث در اواخر دهه ۱۹۸۰ به ویژه با انتشار برخی مقاله های برانگیزنده در سال ۱۹۸۹، اهمیت محیط زیست به عنوان یک مسئله امنیتی افزایش یافت، از آن پس، پیوسته تحلیل های بیشتری در این خصوص ارائه شده و این موضوع با پذیرشی قابل توجه ولی نه کامل رویرو شده است. (تری تریف و همکاران،۱۳۸۳:۲۳۲)
اقدامات عمدی خود انسا ها بیش از فراگردهای غیرقابل اجتناب طبیعی، در به وجود آمدن این مشکلات نقش دارد، و به نوبه خود به بروز خصومت و نارضایتی در درون و بین کشورها منجر میشود. نامساوی بودن فشارهای وارده به منابع و محیط زیست، رابط ای را بین شدت این فشارها و قابلیت کشورها برای مدیریت مؤثر آنها، نشان میدهد.

(بوزان، ویور و دوویلد،۱۳۹۲:۱۰۶)

بیوتورویسم (تورویسم زیستی)

بیوتورویسم، سوء استفاده از عوامل میکروبی، ویروسی، انگلی یا فزاینده های آنها به منظور ارعاب یا هلاکت انسانها و نابودی دامها یا گیاهان می باشد. از اولین اقدامهایی که در دوران نوین به کاربرد این سلاح ها انجام شد، تشکیل واحد ۷۳۱ در ارتش ژاپن به عنوان متولی امر تحقیق در مورد این سلاح ها و یافتن نمونه قدرتمند برای ارتش ژاپن بود، پس از جنگ جهانی دوم واقع های که توجه جهانیان را به این فعالیت ها بیش از پیش جلب کرد، اجرای آزمایش پخش اسپور آنتراکس به وسیله بمبهای انفجاری در جزیره غیرمسکونی گرینارد در غرب اسکاتلند بود و تا سال ۲۰۰۰ میلادی در خاک این جزیره اسپورهای آنتراکس پیدا میشد. همچنین در سپتامبر و اکتبر ۲۰۰۱ ،موارد متعددی از سیاه زخم ناشی از حملات عمدی، شیوع یافت، نامه هایی با نوآهای آلوده به میکروب سیاه زخم به ادارات و رسانه های خبری و کنگره آمریکا ارسال شده‌که مهمترین رویداد بیوتورویسم در هزاره جدید است.

اگروتورویسم

بیوتورویسم کشاورزی که خود جزئی از اگروتورویسم می باشد، شامل استفاده از بیماری- های حیوانی و گیاهی به منظور ایجاد آسیب و تخریب وسیع در بخش کشاورزی است که آسیبهای اقتصادی، خطرات انسانی و حتی ایجاد هراس در انسان ها را به دنبال خواهد داشت. به طور کلی هر عاملی که باعث تخریب اکوسیستم ها، کاهش تولید محصولات گیاهی و دامی، آلوده شدن محصولات آنها، باعث پخش و شیوع عوامل بیماریزا توسط گیاهان و احشام و محصولات آنها بشود امنیت زنجیره غذایی جامعه را به خطر انداخته و نوعی اقدام اگروتورویستی طبقه بندی میشود. در کشوری مانند ایران مزارع گندم و برنج به عنوان اساس تغذیه مردم میتوانند مورد حملات بیوتورویستی قرار گیرد. بیماری تب برفکی به جمعیت حساس کشوری که این بیماری را ندارد سبب ضربه سنگین اقتصادی میشود چنانکه در سالهای ۲۰۰۰ تا ۲۰۰۷ انگلستان مورد حمله قرار گرفت و میلیاردها دلار خسارت مالی دید. در این سال ها انگلستان برای جلوگیری از انتشار بیماری مجبور شد بیش از یک میلیون رأس گاو را معدوم کند

جنبه های روانی بیوتورویسم

به دنبال حمله های بیوتورویسمی معمولاً ترس و واهمه شدیدی بر جامعه، بیماران ،کارکنان بهداشتی و عموم مردم مستولی میشود. پاسخ های روانی مردم حادثه دیده ممکن است به صورت وحشت، عصبانیت، نگرانی های بی مورد در مورد عفونت، ترس از سرایت بیماری، خیالات وافش و جدا شدن از اجتماع و پوی آوردن به کارهای غیرعادی باشد. چنین مواردی می یابست حتما در مدیریت برنامه کمک از روانشناسان، روانشناسان، مددکاران اجتماعی، مشاوران و گروههای داوطلب نتجانده شود. یک حمله بیوتورویستی منجر است دارای هزاران نفر تلفات باشد ولی حتی تلفات بسیار کم، مانند آنچه در اثر آنتراکس در ایالات متحده رخ داد، نیز می تواند فشار اجتماعی مخرب و اثرات روانی طولانی مدت را به بار آورد. (لوپیتس،۲۰۰۳:۲۱)
لذا با توجه به شدت جنبه های روحی و روانی یک اقدام و حمله احتمالی بیوتورویستی به کشور به نظر میرسد که از اساس ترین و مهمترین اقدامات تدافعی در این زمینه در کنار آموزش همگانی، بحث اطلاع رسانی کافی و به موقع به عموم افراد جامعه اعم از پرسنل پزشکی تحصیل در قضیه و همچنین سایر مردم عادی می باشد که این آموزش و اطلاع رسانی از راه های مختلف از قبیل اجرای مانور های منظم و سالانه در کشور اطلاع رسانی توسط صداوسیما، روزنامه ها، نشریات و مجلات علمی، چاپ کتب مر تبیط … قابل دستیابی خواهد بود و اطلاع رسانی قبل از وقوع حمله به یقین تاثیر و نقش چشمگیری درایجاد آمادگی و کاهش اثرات و ضایعات روحی و روانی در هنگام حمله خواهد داشت.

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا

دانشگاه فرمانبری وستاد آجا